

Josep Risueño Granda

Hortensi Güell i Güell

Hortensi Güell i Güell

(Reus, 11 de maig de 1876 – Salou, 15-8-1899)

La Família Güell i Güell estava formada pel matrimoni Josep Güell i Mercader i Maria Güell i Soler. La visita a Reus de Don Emilio Castelar Ripoll, el 1863, captiva Güell i Mercader i fou el punt de partida d'una profunda amistat. Castelar aviat el requereix per col·laborar a Madrid amb el periòdic "La Democràcia". Güell i Mercader no havia acabat la carrera de dret i el matrimoni se'n va a Madrid el 1864.

En el terreny familiar, cal tenir en compte que el matrimoni perdria tres fills. Això i el tracte d'un cert ressentiment afectaria els futurs i últims fills: la Maria Amèlia i l'Hortensi. Curiós, però el nom d'Hortensi, que en flora significa una "planta i jardí", correspon a una sensibilitat de persona que, en el fons, hauria volgut ser, per pròpia voluntat, un Hortensi "ben lliure" però, ans al contrari, no va poder gaudir d'una naturalesa interior prou emotiva.

El seu pare, amb el temps, el voldrà en propietat? Volia fer-ne un motlle, però no li va saber veure el seu interior, per cert, del tot diferent al seu ideal. Més tard, el pare insistirà en què el seu fill faci oposicions, però se'n recordarà ell, que no havia acabat la carrera de dret? Els motius (cal suposar) que haurien estat "la dedicació a la política".

Els historiadors sembla que coincideixen a dir que Josep Güell i Mercader, quants més anys passa a Madrid, més català es torna; sobretot en l'escriptura. Això ens ho dirà més recentment el geògraf Josep Iglésies Fort. La

Renaixença va marcar un camí nou i els dubtes de la llengua catalana que tenia el pare, es van anant dissipant.

Al setembre de 1885, Hortensi viu la mort de la seva germana la Maria Amèlia. A Madrid, a l'estiu, pels carrers hi corre el piano de maneta "el organillo" però també hi passa una febre de flamenquisme, fets delictius malèfics i exagerats... Assassinars, robatoris, baralles i la navalla que cerca el cos a cos. Això és un fet que esperona l'Hortensi a esperar els viatges a casa com aigua beneïda.

Güell i Mercader, sempre havia cregut que tenia un fill del tot bo... Va interpretar a la vegada que potser l'Hortensi, no sabia res de filosofia, que calia fer-li entendre que la seva vida aparentment turmentada no portava enlloc i no era el millor camí... Però el pare, més tard, es sentiria responsable de la decisió del seu fill en llevar-se la vida, quan ja tot hauria estat massa tard.

Mentre la família continuava residint a Madrid, en protocols notarials, trobo en data vint-i-nou d'octubre de 1890, que el republicà i federalista reusenc Josep Güelli i Mercader llavors té cinquanta-un anys i és escriptor públic. La família viu en un pis del carrer d'Argensola, número vint-i-dos. L'Hortensi, l'últim dels germans vius, sap que la família ha vist la pèrdua d'aquells tres fills, (onze mesos, cinc, i tretze anys) i els pares continuaven recordant aquells fills de manera constant i matussera, per tant, a l'Hortensi, li sabia prou greu aquest tracte tan discriminatori. El pare escriu al testament dient "*Se prohibe terminantemente el que se gaste un céntimo en funerales*". Aquest gest és propi del procedir dels republicans amb dèria anticlerical d'aquell temps. S'ha de dir, a la vegada, que deixa al seu cosí l'Eduard Toda i Güell, perquè classifiqui el seu fons documental. Als fills

els havia deixat dues mil cinc-cents pessetes a la legítima, en contraure matrimoni o arribar a la majoria de l'edat. De fet, Güell i Mercader li havia fet de pare a l'Eduard Toda i Güell. Els Güell havien nascut a casa Cardenyes Simó, l'edifici que hi havia abans de construir-se Cal Navàs. A Madrid, l'Hortensi per escriure el català durant un temps, té l'ajuda de Miquel Ventura Balanyà que hi va residir pels seus estudis i com a mestre de llengües.

L'Hortensi, era una mena d'artista escriptor i pintor, que havia format part de la colla del Cosme Vidal Rosich, "L'Aladern", d'Alcover el mateix que portava una botiga llibreria al carrer Jesús anomenada "La Regional", on es trobaven escriptors novells com Puig i Ferrater, Antoni Isern, Pere Cavallé, el mateix Eduard Toda i d'altres. Hortensi, havia recollit lletres de cançons catalanes a poblacions com Castellvell del Camp i Vilaverd, localitat d'on era la seva dida. Diuen que estava desesperat i dolgut pel mal d'amor. Festejava amb una noia, filla d'un militar castellà i mare catalana i la família residia als Quarters de la ciutat. Però el futur de la parella volia passar per un camí que l'Hortensi no hauria triat, segur que a casa d'ella la dèria d'artista no devia d'agradar gens ni mica i la situació de futur era una quimera per passar a casar-se.

Per l'Hortensi, les cartes dels amics eren un consol, una mena de bàlsam i un argument per retornar amb ànim a Reus. Picasso i Mir, li fan un dibuix i un quadre del seu rostre. Es diu que Hortensi pensava: *"el món no és com deuria d'ésser... que bonic el veig dins ma fantasia"*.

Hortensi dibuixa i pinta amb olis, siluetes de creus i xiprers de vegades captant cementiris... és perquè viu

amb melangia, però és obert a la creativitat i Mir i ell, es fan els seus propis retrats. A vegades, un dibuix amb llapis de color de l'Hortensi, ens podria sorprendre com a premonició de la seva pròpia mort. El dibuix porta el títol de "*home mort a la platja*" on es veu un jove nu mort sobre l'arena d'una platja amb la roba en un altre espai i un pescador que se'l mira.

Pocs dies abans del suïcidi de l'Hortensi, a l'establiment de la vídua Puig, s'exposava un quadre de regulars dimensions obra de l'Hortensi. Al diari "*Las Circunstancias*" s'escriu "que fa recordar alguna mania de l' autor" i se li demana que sigui més freqüent en aportar treballs pictòrics. El text sortia el dia de la Mare, el quinze d'agost. El dia 16 no hi va haver diari i el 17 d'agost del 1899, surt l'esquela dient que seria enterrat a les quatre de la tarda i el seguici sortiria del número deu del Passeig de Mata. El dia 16 d'agost s'havia trobat el cadàver i el suïcidi hauria estat el 15 a la Platja Roja, al costat mateix de la Platja dels Capellans. Els carrabiners van trobar les robes per un costat i el cadàver flotant per un altre... Una nota escrita per l'Hortensi demanava perdó als seus pares i a la seva pròpia núvia.

Tal com diu l'escriptora Assumpta Rosés, els pares de l'Hortensi, tenien un pensament idealitzant superior dels fills vius... i l'Amèlia i l'Hortensi s'havien vist d'alguna manera, poc considerats. A la germana, precisament l'Hortensi, deuria pensar que estaria aclaparada per les prohibicions. Es diu que l'Hortensi, i tal com havia referit, la desesperació envers el seu amor, el va dur al suïcidi a Salou.

L'Hortensi, és referent després d'aquest fet, durant molts anys. Els escriptors i artistes li fan caliu i honors a la seva

obra. D'altres prenen el seu camí de diferent manera, però trobar el perquè de llevar-se la vida no és la finalitat d'aquest escrit, car seria endinsar-nos en aquella pregunta que no té resposta, donat que és un camí segons la mentalitat de cada persona. Potser el guió ens ha assenyalat que també la vida és un tresor que cal descobrir triant el camí de les millors respostes.

Primera edició en ePUB i PDF: maig de 2013.

Publicat a www.tinet.cat.

Diputació Tarragona

Distribució sota llicència "[Reconeixement –
No Comercial – Sense Obra Derivada
\(by-nc-nd\) 3.0 Espanya](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/)" de Creative Commons.

